

REFORMATIONES STATVTORVM LO- QVENTIVM DE DOTIBVS,

Et dotatis Mulieribus, & Successionibus ab intestato, ac de vltimis voluntatibus obseruandis, In secundo Volumine Statutorum Mag. Ciuitatis Perusie posteriorum sub Rub. xlvi. & xlvi. in Consilio M. D. P. & Camerariorum dictae Ciuitatis legitime, & solemniter obtenta, ac tam per Illustriss. & Reueren. D. Legatum, quam per S. D. N. PP. approbata, & confirmata, sub Anno. D. M. D. LXIII. PIVS PAPA IIII.

D PERPETVAM REI MEMORIAM. Et si pro Pastoris vniuersalis persona, quam meritis, licet insufficientibus, Diuina dispositione sustinemus cunstarum fidelium per orbem Ciuitatum profectum, prouidamq; non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus directionem paterna dilectione cupiamus, Illa tamen apud Nos praeualet

Solicitudo, vt Ciuitatum, Terrarumq; Nobis, & Ecclesiae Romanae in temporalibus subiectarum, Ciues, & populi salubribus municipalium Statutorum normis iuxta temporum, personarumq; exigentiam dirigantur, & his, quae propterea processisse dicuntur, vt illibata persistant, praesertim cum a Nobis petitur asplici libenter adijcimus muniminis firmitatem. Sanè dilecti filij Priores Artium, & Cōmunitas Ciuitatis nostrae Perusinae Nobis nuper exponi fecerunt, Quod aliàs ipsis quampluribus litibus, controuersis, & differentijs, quae inter Perusinos Ciues, & Incolas super dotibus, dotatisq; mulieribus, & successionibus ab intestato, ac vltimarum voluntatum praestatione, vel obseruatione frequenter oriri solebant, modum imponere, & aequabili moderamine subuenire volentes; Nonnulla ordinationes, & statuta licita, & honesta, sub nostro,

A & Apосто-

& Apostolicæ Sedis beneplacito ediderunt, prout in publico documento desuper confecto, cuius tenorem de Verbo, ad verbum præsentibus inseri fecimus, plenius continetur, Et sicut eadem expositio subiungebat, Licet Dilectus filius Iulius Sancti Petri ad Vincula Diaconus Cardinalis de Urbino nuncupatus, ipsius Ciuitatis Legatus Ordinationes, & statuta prædicta, tanquam honesta, & eidem Ciuitati conducibilia facultatum, Legationis suæ vigore confirmauerit, Ipsi tamen Priores Artium, & Communitas nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus illis pro maiori eorum subsistentia robur approbationis nostræ adijcere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui publicam Ciuitatis vtilitatem, & eius Ciuium prædictorum tranquillitatem sincero desideramus affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati eadem infrascripta, Ordinationes, Statuta, omniaq; , & singula (licita tamen, & honesta, & libertati Ecclesiasticæ non contraria) in eis contenta Apostolica auctoritate ex certa scientia perpetuo confirmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, omnesq; & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem supplementis, ac illa valida, & efficacia fore, suosq; plenarios & integros effectus omnino sortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obseruari debere. Sicq; & non aliter per quoscunq; Iudices, & Commisarios, etiam Sanctæ Romanæ Eccle. Cardinales in quibus instantijs, sublata eis, & eorum cuilibet qua vis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, sententiarum, & diffiniri debere. Ac quicquid secus a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit; irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusuis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, legibus, ac etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam municipalibus, cæterisq; contrarijs quibuscunq; Tenor verò Statutorum, & ordinationum, documentorumq; prædictorum talis est.

De dotibus, & dotatis mulieribus, & successione ab intestato. Ru. 45.

I qua mulier nata, uel nascitura fuerit, uel erit dotata a patre, uel a matre, uel alio quocunq; ascendente de bonis, uel rebus proprijs dotantis, non possit, nec debeat ipsa mulier dotata, nec descendentes ex ea admitti, uel reuerti ad hæreditatem, uel successione ab intestato alicuius personæ dotantis eam, & uel alicuius ex descendentes ab eadem persona dotante in bonis, & rebus ad ipsum descendente a dotante prouentis. In alijs autem aliunde prouentis ipsi descendente ipsa mulier succedat tali descendente a persona dotante in tertia parte eius, quod sibi obuenerit ex successione ab intestato ipsius descendente defuncti, & ab alijs ratis, etiam dictorum bonorum aliunde prouentorum ipsa mulier penitus excludatur, quousq; superuixerit masculus descendens ab ipsa persona dotante per lineam

lineam masculinam. Declarantes, q̄ bona talis descendens defuncti, vsq; ad eius legitimam, censeantur de bonis ascendentium, non autem de aliunde prouentis. Et similiter si plures habuerit fratres, & ab aliquo ex fratribus dotata fuerit, vel ab omnibus de bonis proprijs ipsorum, vel alicuius eorum, vel communibus, non possit talis mulier reuerti ad hæreditatem alicuius ex fratribus sibi vtrinq; coniunctis, vel consanguineis tantum sine liberis legitimis, & naturalibus ab intestato decentibus, quousq; super vixerit aliquis frater vtrinq; coniunctus, vel consanguineus tantum ipsius fratris ab intestato mortui sine liberis legitimis, & naturalibus, vel aliquis masculus descendens per lineam masculinam ab aliquo ex dictis fratribus vtrinq; coniunctis, vel consanguineis tantum. Qui fratres, & descendentes masculi per lineam masculinam ex aliquo eorum succedant tali fratri ab intestato sine liberis legitimis, & naturalibus defuncto, ordine iuris inter eos in tali successione obseruando, exclusa ipsa muliere dotata a tali successione, quousq; aliquis ex dictis masculis extiterit. Saluo, q̄ mulieres tempore necessitatis possint habere victum, & vestitum in hæreditate secundum vires patrimonij, dotem suam, quam habuerint conferendo, si poterint, vel iura cedendo repetendi dotem, causa eam conferendi. Pl;

Item si aliquis receperit aliquam promissionem restitutionis dotis alicuius mulieris de bonis mulieris, siue nominata fuerit illa mulier in instrumento promissionis, vel restitutionis dotis, siue non, ius de dicta dote, & actionem pro ipsa dote repetenda cedere, & restituere debeat ipsi mulieri. Nec confectio, & detentio talis instrumenti ipsi mulieri, nec illi, cui dimitteret, vel ius suum daret, & cederet, obesse possit, aliquo iure communi, vel statuto non obstante, sed ipso iure ipsi mulieri, vel eius hæredibus confectum instrumentum, & quæsitum ius censeatur, & nihilominus illum, vel illos instrumentum, vel promissionem de restitutione dotis recipientem, vel Capitaneus, vel alius Officialis compellat ipsi mulieri, vel suis filijs, vel cui ius suum cederet, & dimitteret, vt dictum est, restituere. Et intelligatur dos fuisse de bonis mulieris dotata, eo ipso, q̄ apparuerit eam dotatam fuisse a patre, auo, auia paternis, vel patruo, vel fratre carnali, vel consobrino, sorore carnali, vel consobrino, etiam si instrumento dotali non diceretur, q̄ essent bona dictæ mulieris, sed simpliciter a prædictis, vel eorum altero darentur. Ita, q̄ non intelligatur de bonis proprijs eius, qui stipulatus fuit dotem sibi restitui, & dotem dedisse, vel promississe, sed de bonis dictæ dotatæ. Nisi dictum esset, & probaretur per dotantem ipsum dedisse, vel promississe de suo in totum, vel in partem, tunc possit illud, quod dedit, vel promissit, cauere per stipulationem, vel alio modo, prout partes extiterint concordēs. In alijs vero personis dotantibus, & stipulantibus seruetur ius cõmune, Pl;

Item si quis, etiam pater, dixerit simpliciter dotare de bonis paternis, & maternis, vel aliorum ascendentium vtriusq; sexus, non aliter expressa quan-

titate paternorum, vel maternorum, vel aliorum ascendentium, tunc intelligatur dos constituta pro dimidia de bonis paternis, & pro altera de bonis maternis, vel aliorum descendentium. Et hoc quando tam bona vnius ascendentis, quam alterius pro sua medietate (iuxta ratam & portionem dotatae de iure tangentem in dictis bonis) ad huiusmodi dotem constitutam sufficeret. Quod si bona vnius ascendentis ad dimidiam dotis constitutae non sufficerent, tunc de bonis alterius ascendentis in eo, quod deerit, intelligatur constituta dos vsq; ad portionem ipsi mulieri de iure tangentem de bonis alterius ascendentis. Declarantes tamen, q; per hoc non intelligatur, q; mater, vel auia cogantur in eorum vita aliquid dare ob dictam promissionem dictae filiae, vel eius viro, si sibi non placuerit. Nec etiam prohibeatur de suis bonis testari, prout de iure sibi permittitur, sed bene intelligatur cum dotata fuerit de dictis bonis, vt supra exclusa a successione ab intestato bonorum, & hereditatis dictorum ascendentium donec, & quousq; superuixerit masculus descendens, vt supra. Pl,

Item statuimus, q; feminae, & ipsis non existentibus; earum filij, vel nepotes, quodcumq; concepti, vel nati, possint venire ad successione parentum, fratrum, & aliarum personarum, ad quorum successione de iure vocantur, si descendentes per lineam masculinam, masculi non supersint remittendo, vel cedendo, vt supra in §. saluo, q; mulieres, &c. dotes habitas, vel promissas pro dictis mulieribus in hereditate. Declarantes, q; bona alienata per masculos, vel aliquem eorum a quibus ipsae mulieres per super existentiam masculorum fuerunt exclusae, eorum, vel eius portionem non transcendentia a tertijs cum titulo possessoribus non possint auocari, seu repeti virtute reintegrationis, sed solum, & duntaxat debeant in portionem alienantis computari; quatenus vero portionem alienantis transcederent, dictis mulieribus, ac dictis eorum descendentibus in casu reintegrationis, ius saluum remaneat. Declarando etiam, q; in extimatione bonorum alienatorum debeat attendi tempus ipsius alienationis, & secundum communem valorem dicti temporis fieri debeat praedicta extimatio, Pl,

Item declaratur, & decernitur, q; feminae praedictae, quibus in testamento, vel alia vltima voluntate iure institutionis, vel alio quocumq; titulo (legitima quantitas, vel minus legitima relinquitur) contra testamenta, & alias vltimas voluntates homini venire, vel ea quoquo modo rescindere non possint, deficientibus masculis, qui a successione dictas feminas exclusissent. Nec ob id aliter reintegrari ad hereditatem, sed tantum ab eis peti possit legitime supplementum, & residuum hereditatis, & successione perueniat ad eos, qui secundum dispositionem statuti, vel iuris communis (cessante statuto) ab intestato successuri sunt, salua tamen testamentaria dispositione, & alia quacumque vltima voluntate. Et intelligantur mulieres esse dotatae, si pro dote, vel simpliciter mulieri aliquid in testamento, vel codicillis fuerit relictum, vel datum, vel promissum.

sum per aliquem de personis prædictis, dummodo si minus congrue fuisset dotata, debeat suppleri congrua dos, secundum q̄ infra ponitur. in §. prox. sequenti qui incipit. Item si aliquis pater, &c. Et secundum q̄ dicitur in ipso sequens §. Ipse mulieres excludantur a successione, & facultate petendi fructus pro dicta rata. Pl;

Item si aliquis pater, vel auus alicuius mulieris non dotata decesserit in testatus, frater, vel fratres carnales, etiam ex latere patris tantum ipsius mulieris, si fratrem, vel fratres habuerit, vel alij masculi descendentes ex ipso fratre, vel fratribus per lineam masculinam possint omnes, aut etiam vnus eorum (non obstante aliorum, vel alicuius eorum contradictione) dotare ipsam mulierem etiam in vitam, & in quacunq; ætate constitutam, de bonis patris, vel aui competenter secundum conditionem suæ personæ, qualitatem facultatum, & hæreditatis patris, vel aui, & consuetudinem & morem ciuitatis, & de potentia dotis dictæ mulieris, stetur dicto, & declarationi duorum proximorum attinentium dictæ mulieris, qui ad prædicta declaranda cogantur per Potestatem, vel Capitaneum, vel alium Officiale Communis Perusiæ summarie ad petitionem præsentis, & si non fuerint in concordia, tertium attinentem, vel non attinentem, arbitrio iudicis ad prædicta per dictum Dominum Potestatem, siue alium Officiale eligere compellantur, quorum trium, vel saltem dicti tertij, vt supra electi, vnà cum altero ex dictis duobus, declarationi stari debeat, nec contra dictam declarationem per quemquam aliquid dici, obijci, vel fieri modo aliquo possit. Etiam si secundum quantitatem legitime dos regulata non fuerit, & habita dicta dote, vel promissione facta sibi, vel marito, vel alteri pro eis, vel eorum alteri recipienti, ex tunc excludatur a successione prædictorum patris, & aui, & aliarum personarum, de quibus, & prout supra dictum est, & etiam a facultate petendi fructus pro rata sua dictæ hæreditatis, vel successionis pro tempore tunc præterito, si steterit cum fratribus, vel cum aliquo ex prædictis, siue in alio honesto loco, si ex aliqua iusta causa stare cum prædictis non potuerit, & ab ipso, vel ab ipsis fuerit alimentata. Pl;

Et si casus euenerit, q̄ aliquis, vel aliqua decesserit cum descendens tantum: masculi per lineam masculinam descendentes legitimi, & naturales, tali defuncto succedant, iuris ordine inter eos seruando, exclusis feminis, in quibus obseruetur prout in præsentis statuto continetur. Et si aliquis vel aliqua in quacunq; ætate decesserit cum ascendens tantum, superstitute patre, & matre, pater succedat in bonis eius in totum, præterquam in legitima, in qua succedat mater. Et idem ius seruatur in alijs ascendens masculis per lineam masculinam, exclusis scilicet ascendens per matrem, exclusa etiam aua, siue proaui paterna, præterquam in legitima, quam dicti ascendens habere debeant, (seruata gradus prærogatiua) secundum iuris ordinem. Si vero adessent mater, & aua paterna tantum, tunc in hæreditate æqualiter

succedant, & similiter idem seruetur in auia paterna, & materna. Pl;

Si autem aliquis, vel aliqua in quacunq; ætate deceſſerit ſuperſtitibus ſibi tranſuerſalibus tantum; tunc omnis hæreditas eius debeat pertinere, & deuoluatur ad eius fratres vtrinq; coniunctos, & eorum descendentes masculos, & ipsis non existentibus, ad conſanguineos fratres, & eorum descendentes masculos (iuris ordine inter eos obſeruando) exceptis bonis tali decedenti aliunde prouentis, in quibus ſorores, etiam non dotatæ, & exiſtentes, & eorum filij, & filjæ tantum, ſuccedant pro tertiã parte, vt in principio præſentis ſtatuti diſponitur. In Verſiculo. In alijs autem, &c.

Et hæc locum habeant, donec, & quouſque ſuperuixerit maſculus deſcendens ex prædictis legitimus, & naturalis.

Et ipsis fratribus, & eorum deſcendentibus maſculis non exiſtentibus, ad ſorores carnales vtrinq; coniunctas, & earum filios tantum maſculos, & ipsis non exiſtentibus, ad ſorores conſanguineas tantum, & earum filios, & filias tantum. Et cum dictis ſororibus, etiam vtrinq; coniunctis & earum filijs ſuccedant æqualiter, etiam patri, & eorum deſcendentes maſculi in ſtirpes, & non in capita. Et ſorores vterinæ, fratres vterini, auunculi, materteræ, & amitæ tunc non ſuccedant.

Et caſu, quo contingat aliquem, vel aliquam quacunq; ætate decedere ſine deſcendentibus, ſuperſtitibus ſibi aſcendentibus, & tranſuerſalibus, tunc pater, & omnes aſcendentes maſculi per lineam paternam tali decedenti (ſalua gradus prærogatiua) inter eos ſuccedant pariter cum fratribus vtrinq; coniunctis, & eorum deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus in ſtirpes, & non in capita. Et tunc matri, auia paternæ, vel aſcendentibus per lineam maternam legitima tantum debeat, conſequenda ſecundum gradus prærogatiuam. Et dictis fratribus vtrinq; coniunctis non exiſtentibus, vel eorum deſcendentibus maſculis, concurrant dicto modo fratres conſanguinei tantum, & eorum deſcendentes maſculi. Et iſtis non exiſtentibus ſorores vtrinq; coniunctæ, & earum filij, & filia tantum ſuccedant æqualiter cum patre, & omnibus aſcendentibus maſculis per lineam maternam iuris ordine ſeruato. Pl;

Si vero decederet cum matre, auia, vel proauia paterna, vel aſcendentibus per lineam maternam tantum, ſuperſtitibus vtrinq; coniunctis, vel eorum deſcendentibus maſculis, vel eis non exiſtentibus, conſanguineis tantum, aut eorum deſcendentibus maſculis, tunc tali decedenti ſuccedant fratres vtrinque coniuncti, & dicti eorum deſcendentes, & eis non exiſtentibus conſanguinei tantum, vel eorum deſcendentes maſculi, iuris ordine inter eos in ſucceſſione ſeruando, excluſis dictis aſcendentibus, præterquam à legitima, in qua ſuccedant, inter eos iuris ordine ſeruando, & ipsis non exiſtentibus ſorores vtrinque coniunctæ, & earum filij, vel filia tantum iuris ordine ſeruato, ſuccedant æqualiter cum ipſa matre, auia, vel proauia paterna, & alijs aſcendentibus per lineam maternam. Pl;

Item

Item quando non superessent fratres vtrinque coniuncti, vel consanguinei tantum, vel eorum descendentes masculi, neque sorores, vt supra: sed patruus vnus, vel plures vel eorum descendentes masculi, tunc in medietate bonorum talis decedentis succedat mater, vel auia paterna, vel ascendentes per lineam maternam, iuris ordine inter eos seruando, & in alia medietate succedant patruus vnus, vel plures, & pramortui patrum, vel patruorum descendentes masculi, cum dicto patre, vel patris in stirpes, & non in capita, exclusis fororibus vterinis, fratribus vterinis, auunculis, materteris, & amitis. Declarantes, quod si adessent mater, soror vtrinque coniuncta, & patrum, pariter succedant. Plj.

Insuper statuimus, & declaramus, quod filij legitimi, seu dispensati possint & valeant succedere secundum tenorem, & valorem legitimacionis, seu dispensacionis, & voluntatem, ac dispensacionem (iuri tamen non contrariam) sui patris, vel alterius domini bonorum ipsum legitimantis, etiam in praeiudicium filiarum legitimarum, & naturalium, & descendentium ab eis, nec non quo ad effectum exclusionis earum a reintegracione, deficiente linea masculina legitima, & naturali, sine tamen praeiudicio in omnibus locorum piorum, & personarum ibi existentium. Plj.

De vltimis voluntatibus obseruañ. Rub. 46.

Presenti Capitulo Statuimus, & ordinamus, quod testamentum & quaelibet vltima voluntas patris, matris, ascendentium, & cuiuslibet supradictorum debeat inuiolabiliter obseruari, & quod mulieres non impediantur ex vltimis dispositionibus capere quicquid eis quocunque titulo relictum fuerit cum dicta tamen declaratione, quod stante testamento, reintegratio illis non detur, nisi, & prout in precedenti Rub. dictum fuit. Item cum hac alia declaratione, quod quando dotatio reperiretur facta de bonis paternis, & maternis, vel aliorum ascendentium, vt in precedenti Rub. & mater, vel alius ascendens per lineam maternam in testamento suo, vel vltima voluntate reliquisset aliquid (etiam non ascendens ad legitimam filiae) quocunque titulo, intelligatur (si aliud expresse non dixerit) fuisse, & esse in supplementum legitimae omne illud, quod sibi sub dicta qualitate bonorum maternorum, vel ascendentium pro dote datum, vel promissum fuerit, & in tali supplemento omnino comprehendi debeat. Plj.

Item statuimus, & declaramus, quod per hac presentia noua capitula intelligantur in omnibus, & per omnia sublata, & cancellata omnia ea, quae continentur in lib. 2. Statutorum nostrae Ciuitatis, de dotibus, & dotatis mulieribus ab intestato sub Rub. 45. & etiam in sequenti de Vltimis voluntatibus obseruandis per filios, & per nepotes, sub Rub. 46. & similiter omnia, & singula alia Statuta, vel Reformationes manu cuiuscunque Notarij, vel tempore

A 4 cuiuscunque;

cuiuscunq; Magistratus circa prædicta hæctenus facta, & loco illorum in futuram hæc solvunt, & duntaxat sub eisdem numeris servari debeant in omnibus, & per omnia (sine tamen præiudicio locorum piorum, quæ in omnibus superscriptis Capitulis repetita, & salva esse intelligimus, & intelligenda esse censemus. Pl;.

Item volumus, statuimus, & declaramus prædicta omnia, & singula censi, & esse, ac fuisse Statuta, decreta, & obtenta, accedente consensu, approbatione, & confirmatione. S. D. N. & non aliter, nec alio modo. Pl;.

Sigillum.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, sub Anulo Piscatoris, Die xiiij. Iulij. M. D. L. XIII. Pont. Nostro Anno quarto.

Cæ. Glorierius.

Moderatio superscripti statuti concernens loca pia, & personas ibi existentes facta a S. D. N. Gregorio XIII. Anno Domini. 1573. die secunda Iunii sumpta ex libello aliorum reformationum.

Item Statuimus, & ordinamus, quia clausula sine tamen præiudicio locorum piorum, & personarum ibi existentium, alias in fine cuiusdam statuti de dotibus, & dotatis mulieribus rub. 45. ac etiam de ultimis voluntatibus observandis Rub. 46. lib. 2. Statutorum Perusinorum in reformatione facta de Anno 1563. & die 22. Martij apposita, ac inserta conseruationi agnationum dictæ Ciuitatis aduersari dignoscitur, & contra omne Iuris, & æquitatis debitum, cum par sit, & esse debeat conditio fæminarum, pia loca ingredientium, quæ nubentium. Idcirco Statuimus, & ordinamus dictam clausulam remouendam, & annullandam esse, eamque panitus irritam, & abolitam facimus. Cæteris tamen in dictis Statutis contentis firmis, ratisque permanentibus. PHILIPPVS Boncompagnus Cardinalis Sancti Sixti. Datum Romæ in ædibus nostris die secunda Iunii. 1573. Antonius Vgolinus Secretarius.

Anno Domini. 1576. die secunda Iulij.

PERVSIÆ. Ex Officina Petriiacobi Petrutij.